

Mindhalálíg jazz

Magyar Rádió
PETŐFI
520... - életmód

Horváth Attila

Nagykanizsai zenésznünnep

A város neve végleg összeforrt az évről-évre megrendezett jazzfesztiváléval, amely –nyugodt szívvel kijelenthető- a színvonalas jazzmuzsikát kedvelők kitüntetett és számon tartott helyévé vált. A kívül állók talán nem is sejtik hogy az elmúlt negyedszázadban, a fesztivál létezése óta milyen óriási munka előz meg minden egyes rendezvényt, és mennyire sokrétű feladat egy-egy ilyen dzsembori megszervezése. A vendégek már csak a végeredményt, a mindig valami újat tartogató, igazi zenei csemegének számító fellépés-sorozatot látják.

Idén ismét fergeteges produkciókat hallhatott a szép számú közönség az október nyolcadikán és kilencedikén megrendezett Kanizsa – MKB Nemzetközi Jazzfesztiválon fellépő művészekről. Úgy tűnik: a Magyar Külkereskedelmi Bank Rt. tudja, hogy a kultúrába minden ellenkező híreszteléssel szemben érdemes

befektetni, ugyanis már évek óta ők a jazz-orgia fő támogatói. Az idén sem volt másképp, s talán ennek, illetve a szervezők lokálpatriotizmusának, szakértelmének és üzleti érzékének köszönhető, hogy a két nap folyamán hazai és nemzetközi szinten is elismert művészek léptek a színpadra: Binder Károly és Borbély Mihály, Horgas Eszter és a Class Jazz Band, Weszely Ernő együttese, az Ernie Jazz Orchestra, a Gyárfás Trió és Deseő Csaba, a Jávor Sound Machine, és a „nagy durranás”: az amerikai John Abercrombie. A város jazz-kedvelői körében elvégzett előzetes közvélemény-kutatás eredményének megfelelően Horgas Eszter közkívánatra érkezett, az általa megteremtett „cross-over” műfaj nagy népszerűségnek örvend Nagykanizsán is. Virtuóz játékában kirobbanóan dinamikus töltettel, ám mégis lágyan ötvözi a dzsesszt a klasszikus zenével. A fesztivált egyébként a kezdetektől közvetíti a Magyar Rádió, régebben élőben, ma már „csak” felvételtől – aki lemaradt,

az meghallgathatja az élményt adó számokat a Pétófi Rádió adásában.

Papp Ferenc, a szervező HSMK igazgatója a jazzfesztiválon jelentette be: a közönség, a szponzorok és a szervezők nevében táviratban köszöntik a hatvanötödik születésnapját ünneplő Pege Aladárt, aki a fesztivál indulása óta eltelt három évtizedben szinte évente visszatérő vendége volt a HSMK színpadának. E kis kitérő után térjünk vissza írásunk fő témájához, a jazzfesztivál történetéhez. Természetesen az eddig fellépett művészek nevét hosszasan lehetne sorolni, ám talán egyszerűbb, ha a részleteket Papp Ferenc, a Hevesi Sándor Művelődési Központ igazgatója mondja el.

- A hetvenes években az ifjúsági mozgalmak megnyilvánulási formái a rockzenében, a táncházakban és a jazz-zenében öltöttek testet. Mivel a jazz az ötvenes években tiltott műfaj volt, ezért kimondatlanul is valamiféle politikai állásfoglalást, elkötelezettséget fejezett ki – magyarázza beszélgetésünk kezdetén Papp Ferenc, hogy miért is volt ennyire népszerű e műfaj a hippy-korszakban. – A hazai jazzfesztiválok

sorában Nagykanizsa különleges szerepet töltött be. Kelet- és nyugat-európai sztárok egyaránt fellépői voltak a fesztiválnak, s így válhatott a régió és Nagykanizsa legnagyobb nemzetközi kulturális programjává, s a Debreceni Jazz Napok mellett a műfaj legnépszerűbb vidéki rendezvényévé. Mióta a fesztivál útjára indult, mindig négy fő cél mentén próbáljuk megszervezni az egyes attrakciókat. Fontosnak tartjuk a fiatal hazai zenészek bemutatását, s ezt bizonyítja, hogy a mai ismert művészek huszonévesen talán itt léptek először nagy számú közönség elé: Szakcsi Lakatos Béla, Kőszegi Imre, Csepregi Gyula, de említhetném Vasvári Pált is. A programok sorában már a kezdetektől hagyomány, hogy szombaton este egy-egy világhírű amerikai zenekar, vagy szólista ad hangversenyt. Így játszott már nálunk Archie Shepp, Don Cherry, Steve Coleman, tavaly az Oregon, idén pedig a John Abercrombie-trió.

A zene mellett mindig fontos volt számunkra, hogy egy másik művészeti ág –például a fotózás, vagy a képzőművészet-bemutatóját tegyük lehetővé, így kerülhetett sor akár könyvbemutatókra, zenei vetélkedőkre

Horgás Eszter

Gyárfás István

is a fesztivál keretében. Kiemelném azt is, hogy országosan egyedülálló az a városi és megyei összefogás, amelynek segítségével megvalósulhat a jazzfesztivál: évente átlagosan hatvanhatvanöt intézmény, szervezet, cég és vállalkozó szponzorálja a rendezvényt – mondta.

Ennyit a fesztiválok racionális oldaláról, s most egy kicsit tekintsünk vissza a múltba, a kezdetekre.

- Nagykanizsán 1972-ben alakult egy jazzklub, dr. Beke Árpádnak köszönhetően – idézi fel a kezdeteket Horányi Iván, aki már az elejétől részt vesz a szervezésben.- Azonban nem csak a klub életre hívása köszönhető neki, hanem egy amatőr jazz-zenekar megalapítása is. A klub mindig más helyen működött, akkor még nem épült fel a HSMK jelenlegi épülete, én meg akkor épp az Erkel Művelődési Házban tevékenykedtem. Ezért ott is működött ez a klub, meg a Tiszti Klubban is, ahol éppen hely volt. Így indult az egész. A klub programjai közt először inkább nagyon színvonalas szakmai előadások szerepeltek, olyan előadókat hívtak meg, mint például Gonda Jánost, aki zeneesztétaként már a hetvenes

Deseő Csaba

években elismert szaktekintélynek számított. Beke Árpádnak nagy lemezgyűjteménye volt, s ebből gyakran tartottak lemezbemutatókat is. Összejött egy mag, főleg középiskolásokból, de a felnőttek is örömmel vettek részt a klub rendezvényein. Az első élő koncertet a Tiszti Klubban rendezték, és a Benkó Dixieland Band óriási sikert aratott. No, ekkor vetődött fel, hogy a székesfehérvári jazz-hévtége mintájára itt, Kanizsán is kellene szervezni egy monstre rendezvényt. Kis Imrével, a Magyar Rádió zenei szerkesztőjével egyeztetett Pék Pál, aki Beke Árpáddal együtt indult a kanizsai jazz-tradíció megalapozásában. Akkor a Rádió szakembere rögtön igent mondott, s így 1973-ban az úttörőházban rendezték meg az első jazz-hévtégét.

Azóta szervezzük folyamatosan a fesztiválokat, ám ez nem is annyira egyszerű dolog. Először a rádió szerkesztőivel egyeztetünk, és már januárban körülnézünk, hogy melyik az a külföldi sztárzenekar, amelyik a fesztivál második napján, szombaton Európában tartózkodik, s este fel tud lépni nálunk. Ez után próbáljuk meg „összeszedni” a magyarokat, s bizony, óriási munka eredménye az a péntek-szombat este, amikor a nézők a végeredménnyel találkozhatnak – mondja Horányi Iván.

A nagykanizsai jazzfesztivál mellett egyébként az országban csak Debrecenben és Szegeden van ilyen minőségű és méretű rendezvény, ám a nagykanizsaira nivós szereplési lehetőségként tekintenek az ide látogató művészek. Ezt megerősítette Horgas Eszter is, aki közkívánatra érkezett Kanizsára.

- Akik már vendégek voltak itt Nagykanizsán, mindannyian elismerően nyilatkoznak a Kanizsa-MKB Jazzfesztiválról – mondja Horgas Eszter, aki zseniális fuvolajátékkal lepte meg közönségét. – Minden jó érzésű zenész „haláli” boldog attól, hogy részese lehet egy ilyen fesztiválnak, én személy szerint csak nagyon-nagyon pozitívan tudok beszélni erről a dologról.

- A jazz elég férfias műfaj, legalábbis számomra. Ön pedig egy törekeny nő. Nincs ebben ellentmondás?

- Ez egy nagyon jó kérdés, de szerintem nincs – neveti el magát a művész. – A fizikai adottság nem mindig tükrözi azt a belső energiát, és azokat a belső feszültségeket, amik bennem vannak. Én kislány koromban is inkább fiúkkal barátkoztam, tehát elég fiús lány voltam. Igazi,

klasszikus kislány soha nem voltam, miközben nagyon fontos számomra a mai napig, hogy nő maradjak, mégis a férfi szellemi közeg sokkal jobban inspirál. Már a Zeneakadémián is kitűnt Kocsis Zoltán számára, hogy Bach-ot nagyon férfiasan játszottam, ő egyébként nem szerette soha, ha valaki egy Bach-művet nőiesen, lágyan prezentált. Bennem nagyon sok férfierő van, még ha ez kívülről nem is látszik... Ez nyilatkozik a jazzben is, bár hangsúlyozni szeretném, hogy én nem vagyok jazz-fuvolista. Az útkeresés, vagy azok a produkciók, amikre már azt merem mondani, hogy igen, ez a „horgaseszterség” fontos számomra, de ettől még nem vagyok jazz-fuvolista. Nem elégít ki az, ha csak azt a számomra rettenetesen szűk repertoárt játszom, amit már rengetegszer eljátszottam.

- És a fuvola hogy fér meg ezzel a műfajjal?

- Hallgassa meg! – mondja nevetve az akadémiai végzett zenész. – Szerintem nagyon jól. Az a műfaj, amit én játszom, avagy az egész életem, nem egy hagyományos, nem egy megszokott út. Nem is érdemes keresni a hagyományos reflexeket, mert minden előadónak, minden embernek nagyon fontos, hogy megtalálja a saját útját. Hogy megtalálja a saját érzelmi skáláját, a saját szellemiségét és érzékenységét ebben a világban, ami most már a XXI. század, és ezzel szembe kell néznünk. Mindig klasszikus zenét játszani olyan, mintha egyfolytában múzeumokba járnánk...

- Ön a klasszikus zenét és a jazzt ötvözi nagy sikerrel. Ám a klasszikus zenében elég sok a kötöttség. Ez mennyire teszi lehetővé az improvizációt, mennyire ad szabad kezét a művésznek a színpadon?

- Abszolút. Ez döbbenetes nagy élmény számomra, de nem minden zene esetében van így. Vannak zeneszerzők –például Mozart-, akiknek a művei nem teszik lehetővé a szabadságot, de nem is szabad a műveikhez hozzányúlni. Nem azért, mert mondjuk Mozartot nagyobb zeneszerzőnek tartanám, mint Bizet-t, vagy Bachot, akinek a művei hihetetlenül alkalmasak az improvizációra. Bach egyébként maga is eléggé improvizatív alkat volt, s ha ma élne, minden bizonnyal nevetőgörcsöt kapna, ha látná, hogy sokan mennyire mereven játszzák a műveit. Biztos vagyok abban, hogy a klasszikus zeneszerzők maguk nyúlnának hozzá a darabjaikhoz, ha élnének. Borzasztóan sokat változik a világ, és a művészeknek folyamatosan lépést kell tartaniuk ezzel. Nekünk az a feladatunk, hogy a jelenkorban muzsikáljunk a ma emberének. Úgy hogy visszatérve a kérdésére: a darabok abszolúte alkalmasak az improvizációra. Ezek nem szobrok, amelyek előtt le kell borulni, és imádni kell őket, hanem nagyon is élő és igazi érzelmek, a jelenre is kiható szellemi termékek.

Horgas Eszter várhatóan karácsonyra készíti el ismert filmzenéket tartalmazó albumát, amely igazi fülbemászó dallamokat kínál a rajongóknak.

Horgas Eszter a fesztiválszínpadon

Illik szólnunk a kanizsai jazzfesztiválok fő szponzoráról is, a Magyar Külkereskedelmi Bank Rt-ről. Lovrencsics Lajos, a nagykanizsai fiók igazgatója elmondta: a pénzügyi intézmény közel áll a nívós kulturális programok támogatásához. Most már több éve hagyományos támogatója a fesztiválnak, s reményeik szerint ez nem lesz másként a jövőben sem.

A kanizsai jazz történetét a kilencvenes évek közepéig egy kötetben feldolgozta

Halász Gyula, akit a műfaj egyik legjobb helyi szakértőjeként ismernek a jazzrajongók. Az azóta eltelt időszak még feldolgozásra vár, s mint azt Halász Gyulától megtudtuk: tervezi ezen időszak papírra vetését is. Csak kívánni tudjuk: még legalább tíz ilyen könyv készüljön, mert akkor valószínűleg évszázados jubileumot ünnepelhet a Kanizsa-MKB Jazzfesztivál is...

